

Universitätsbibliothek Wuppertal

Plutarchu Chairōneōs Ta Sōzomena Panta

Continens Moralia

Plutarchus

Francofurti, 1620

Liber III

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1372)

Περὶ ἐμφάσεως αὐτῆς, διὰ τὴν γῶδην φαίνεται. λ'.
 Οἱ Πυθαγόρειοι γῶδην φαίνεσθαι τὴν σελήνην, διὰ
 τὴν ὁμοειδέσθαι αὐτὴν, καὶ τὰς τὴν παρ' ἡμῶν γῆν, μείζονα
 ζώοις καὶ φυτοῖς καλλίονα. εἶ) γὰρ πεντηκονταπλασίονα
 παρ' αὐτῆς ζῶα τῆ δυνάμει, μηδὲν ὁμοειδέσθαι ἀ-
 ποκρίνοντα καὶ τὴν ἡμέραν ποσούτω τῷ μήκει. Ἀνα-
 ξαγόρας, ἀνεμάλοτα διὰ τοῦ συγκρίματος, διὰ τὸ ψυ-
 χροῦν ἅμα καὶ γῶδες, ὡς ἀμειχθῆναι γὰρ τῷ πυρρῶν εἶ-
 ζοφῶδες ὅθεν φθόδου φαῖν λέγεσθαι τὸν ἀέρα. οἱ Στασι-
 κχοί, διὰ τὸ ἑτεροειδὲς τῆς οὐσίας μὴ εἶ) αὐτῆς ἀκέραιον δὲ
 σύγκριμα.

Περὶ ἀποστήματος σελήνης, ὃ ἀφέστηκε τῷ ἡλίῳ. λβ'.
 ΕΜΠΕΔΟΚΛΗΣ διπλασίον ἀπέχον τὴν σελήνην
 ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἢ ἀπὸ τῆς γῆς. οἱ ἀπὸ τῆς μαθημα-
 τικῶν, ὀκτακονταπλασίον. Ἐρατοσθένης, τὸν ἡλίον ἀπέχον
 τῆς γῆς σαδίων μυριάδας ἑξήκοντα ὀκτώ.

Περὶ ἐνιαυτῶν, πόσος ἐκαστοῦ τῶν πλανητικῶν
 ὁ μέγας ἐνιαυτός. λγ'.

ΕΝΙΑΥΤΟΣ ἐστὶ Κρόνου κβ', ἐνιαυτῶν περὶ οὐδὸς λ'.
 Διὸς δὲ, ιβ'. Ἀρεως, δυεῖν Ἡλίου, ιβ' μῆνες. οἱ δὲ αὐτοὶ
 Ἐρμῶ καὶ Ἀφροδίτης ἰσοδρόμοι γάρ. Σελήνης ἡμέραι λ'.
 εἶ) γὰρ ὁ τέλειος μῆς ἀπὸ φάσεως εἰς σφαιρῶν. τὸν δὲ μέ-
 γαν ἐνιαυτὸν οἱ μὲν ἐν τῇ ὀκταετηρίδι πέντε, οἱ δὲ ἐν τῇ ἐν-
 νεακῶνδεκαετηρίδι, οἱ δὲ ἐν τοῖς ἐξήκοντα εἰς δύο διοσιν. Ἡρά-
 κλειτος, ἐκ μυσίων ὀκτακισχιλίων ἡλιακῶν. Διογῆνης, ἐκ
 πεντεκαετηρίων καὶ διακοσίων ἐνιαυτῶν ποσούτων ὕσων ὀχτὼ
 Ἡράκλειτον ἐνιαυτός, ἄλλοι δὲ δι' ἑπτακισχιλίων, ψζ'.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΡΕΣΚΟΝ-
 ΤΩΝ ΤΟΙΣ ΦΙΛΟΣΟΦΟΙΣ.
 ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

ΕΡΙΩΔΕΥΚΩΣ ἐν τοῖς παλαιότεροις
 ἐπιτομῇ τὸν αἰὲ τῶν ἑρῶν λόγον,
 (σελήνη δὲ αὐτῶν ὁ μέγιστος) τρέψο-
 μα ἐν τῷ τετάρτῳ πρὸς τὰ μεταίρια.
 ταῦτα δὲ ἐστὶ τὰ ἀπὸ τῆς κύκλου τῆς σελή-
 νης καὶ ἡκοντα μέγιστος τῶν ἡ-
 σιν τῆς γῆς, ἡ ἡλιακὴ ἔσθ' ἐπὶ τῆς σφαι-
 ρας νενομίσασιν. ἀρξομα δὲ ἐπιτεῦθεν.

Περὶ γαλαξίου κύκλου. α'.
 ΚΥΚΛΟΣ ἐστὶ νεφελοειδής, ἐν ᾧ τῷ αἰεὶ διὰ πτω-
 τὸς φαινόμενος, διὰ δὲ τὴν λευκότητα γαλαξίας ὀνομα-
 ζόμενος. τῶν Πυθαγορείων οἱ μὲν ἔφασαν, ἀέρος εἶναι
 διὰ καυσίαν, ἐκ πεσόντος μὲν ἀπὸ τῆς ἰδίας ἑσθρας, δι' οὗ
 δὲ ἐπέδραμε χειροῦ κυκλωτέρως αὐτὸ καταφλέξαντος,
 ἔπι τοῦ κατὰ φαέγοντα ἐμωρησμοῦ. οἱ δὲ τὸν ἡλιακὸν
 ταύτη φασὶ κατ' ἄρχας γεγενῆσθαι δρόμον. Ἰνὲς δὲ, κα-
 τὰ τὴν εἶ) φαταίαν, τῷ ἡλίου ἑσθ' αὐγὰς πρὸς τὸν ἑ-
 ρανὸν αἰακλῶτος. ὅσῳ καὶ ἐπὶ τῆς ἑσθρας καὶ ἐπὶ τῶν νεφελῶν συμβαίνει. Μητρόδωρος, διὰ τὴν πάσθον τοῦ ἡ-
 λίου τῶτον γὰρ εἶ) τὸν ἡλιακὸν κύκλον. Παρμενίδης, τὸ τῷ πυκνῷ καὶ ἀραιῷ μίγμα γαλακτοειδὲς ἀποτελέσθαι χροῖμα.

PYTHAGOREI aiunt terrestrem videri, quia, sic
 ut & nostra terra, circumhabitatur, à maioribus
 quidem & pulcioribus animalibus, quinquies
 decies nostrorum quantitatem continentibus, neq;
 vllum excrementum deicientibus: tanta itē diei
 longitudine. ANAXAGORAS causam inēqualitatis
 arcessit à concreione frigidiorum & terrestrum:
 admixtas enim esse igneis partes caliginosas. itaq;
 Lunam dici falso vultu apparentem. STOCI ob
 diuersarum formarum concreionem negant e-
 ius naturæ compagem esse interitus securam.

Quanto intervallo Luna à Sole absit.
 Cap. XXXI.

EMPEDOCLES duplam Lunæ à Sole distantiam
 esse eius, quæ Lunæ à terra est. Mathematici octo-
 decuplam. ERATOSTHENES Solem à terra distiū
 stadiorum millibus octingentis millibus ac qua-
 ter: Lunam autem à terra millibus septingentis o-
 ctoginta.

Quantus cuique planetarum sit suæ circumitionis
 annus. Cap. XXXII.

SATVRNVS ambitum cœli suum conficit annis
 Solaribus xxx. Iupiter xii. Mars duobus. Sol mē-
 sibus xii. totidē Mercurius & Venus: (nam æqua-
 les his cursus) Luna xxx. diebus. hic enim est per-
 fectus mensis ab apparitione Lunæ ad cōgressum
 cum Sole. Magnum annum alii octēnio definiūt,
 alii xix. annis, alii lxx. HERACLETVS annorum
 Solariū millibus octodecim. DIOGENES ccclxv.
 annis tantis, quantus vnus est Heracleto. Alii vii
 cio idcccclxxvi.

PLVTARCHI DE PLACI-
 tis philosophorum, hoc est breuis re-
 censionis sententiarum de natu-
 ra rerum,
 LIBER III.

Recedentibus libris cōpendio
 percurri cœlestium rerum e-
 narrationem, quarum vltimo
 loco Luna est, hoc tertio libro
 ad ea me cōfero, quæ infra eā
 in sublimi sunt, ac Meteora p-
 inde Græcis dicuntur: sita à
 Lunæ orbe vsque ad terræ positum: quam centri
 locum in Vniuerso censuerunt obtinere.

De lacteo circulo. Cap. I.

ORDIAR à lacteo circulo. is nebulosus est, sem-
 perq; in aere cernitur, & ob albedinem coloris la-
 ctæus dicitur. PYTHAGOREORVM alii dixerūt stel-
 læ ardore effectum, quæ suo loco delapsa tēpore
 incēdii à Phaethōte excitati, quidquid loci circu-
 lari decursu peragrauit, adusserit. Alii Solis cursū
 initio hac fuisse. Quidam specularē visum esse pu-
 tāt, splendore Solis in cœlum reflectente, quod idē
 in iride fit & nubibus. METRODORVS, ob tran-
 sū Solis: hūc enim esse Solis circulū. PARMENI-
 DES, deū ac rari mixtione lacteum colorē confici.

ANAXAGORAS vmbra terrae ea in parte caeli infistere, cum Sol infra terram delatus non totum illuminat. DEMOCRITVS splendoris collectione & densationem, a multis, iisque paruis & continen- tibus stellis collucētibus profecti. ARISTOTELES incendium vaporis sicci, multiq; & continui: ita- que crinitum etiam ignem fieri infra aetherem, sub planetis. POSIDONIVS ignis compagem, stella clariorem, splendore densiorem.

De cometis, traicientibus, ac trahibus. Cap. II.

PYTHAGOREORVM quidam cometam putant esse stellam ex earum numero, quae non semper videantur, sed stato tempore sua reuolutione exoriantur. Alii reflexione nostri visus ad Solem: quomodo in speculis quaedam apparent. ANAXAGORAS, DEMOCRITVS, coitum stellarum duarum aut plu- rium fulgorem suum coniungentium. ARISTO- TELES igneam coagmētationem ex vapore sicco enatam. STRATO lumen sideris nube comprehē- sum densa, sicut fit in lucernis. HERACLIDES Pō- ticus nubem in sublimi a sublimi lumine illustra- tam. eandem etiam pogonia, hoc est barbatē stel- le, causam adsignat. ab his trahiformem, columna rem, aliasq; cognatas harum impressiones differre itidem, ut Peripatetici, statuit pro ratione figurae in quam nubes conformatur. EPIGENES elationē in sublime spiritus terra permixti & accensi. BOE- THVS imaginem ab aere soluto oblatā. DIOGENI visum fuit, crinitas istas apparitiones, qui comete dicuntur, esse stellas. ANAXAGORAS diatontas, hoc est ignes traicientes ab aethere scintillarum instar deferri: quae etiam causa sit, quod statim ex- stinguuntur. METRODORVS, elici scintillas violen- ta solis in nubem impressione. XENOPHANES, omnia id genus compactum aliquid aut motum esse nubium ignitarum.

De tonitribus fulguribus, fulminibus, presteribus, typhonibus. Cap. III.

ANAXIMANDER ista omnia gigni ab aere. Cum enim is densa comprehensus nubevi erumpit ob suam partium tenuitatem ac leuitatem, ruptura sonitum edi: diuulsione iuxta nigredinem nubis, fulgorem. METRODORVS cum in nubem crassicie concretam ventus incidit, eū perfractio- ne nubis sonitum edere. ictu autem & scissione ful- gorem. celeritate autē motus calorem a Sole su- mere, & fulmen iacere. fulminis imbecillitate in presterem, hoc est ignitam procellam, abire. ANA- XAGORAS, quando calidum in frigidum incidit, scilicet aetherea pars in aetream, eam fragore toni- tru edere, colore autem qui est ad nigredinē ne- bulosae partis fulgorem, multitudine autē ac ma- gnitudine luminis fulmen: igni autem corpulenti- ore typhonē, hoc est vorticem, nebulofo preste- rem efficere. STOICI tonitru collisionem nubiū, fulgorem ortum ex ea incendium, fulmen fulgo- rē, vehementiore, presterē languidiore. ARISTO- TELES hoc quoq; fieri ē sicca exhalatione docet. quae cū in humidum illapsa vaporem vi exitū sibi conficit, allisione & perruptione tonitrus sonitum nasci, sicci autem accensione fulgur. presteres & typhones multiplicatione materiae, quam vtriq; attrahunt, calidiorem prester, crassiozem typho.

καὶ ταῖς τοιαῦτα γίνεσθαι τῆς ξηραῖς. ὅταν ἔν ἐν τύχη μὲν τῆς ὑγρᾶς, ὡς ἀβίαζηται δὲ τ' ἐξ ὁδοῦ, τῆ μὲν ὡς αὐτεῖναι καὶ τῆ ρήξει τὸν φόρον τ' ἐροῖται γίνεσθαι, τῆ δ' ἐξ ἀφῆ τῆς ξηρότητος, τὴν ἀεραπνὴν ὡρησῆρας ὅ καὶ τυφᾶνας τῶ πλεονασμῶ τῆς ὑλης καὶ ἐκ ἄτερος αὐτῶ σωυφέλκεται, θερμότερον μὲν ὁ ὡρησῆρ, παχυτέρον δὲ ὁ τυφᾶν.

A Ἀναξαγόρας, τὴν σκιά τῆς γῆς κατὰ τοῦτο τὸ μέγεθος ἴσχυαι τοῦ οὐρανοῦ, ὅταν ὑπὸ τὴν γῆν ὁ ἥλιος γινόμενος μὴ πρῶτα φωτίζει. Δημόκριτος, πολλὰν καὶ μικρὰν καὶ συνεχῶν ἀέρων συμφωτίζουμένων ἀλλήλοις σωμασμοῦν, ἀπὸ τῶν πύκνωσιν. Ἀριστοτέλης, ἀναθυμιάσεως ξηραῖς ἐξ ἀφῆ, πολλῆς τε καὶ σιωεχρῆς, καὶ οὕτω κέμει πυρὸς ὑπὸ τὸν αἴθερα, κατώτερον τῶν πλανητῶν. Ποσειδῶνιος, πυρὸς συστασιν ἀέρου μὲν λαμπρότερον, αὐγῆς δὲ πυκνότερον.

Περὶ κρημνῶν καὶ ἀφαιόντων, καὶ δούκιδων. β'.

B Τῶν ἀπὸ Πυθαγόρου ἰνὲς μὲν ἀετέρας φασὶν εἶναι τὸν κρημνῶν τῶν ἐκ ἀεὶ φαινομένων, ἀφαιόντων δὲ ὡρησῆρου χρόνου ἀετιοδικῶς ἀνατελλόντων· ἄλλοι δὲ, ἀνάκλασιν τῆς ἡμετέρας ὕλης πρὸς τὸν ἥλιον, ὡς ἀπλησίως τῆς κατοπλεχῆς ἐμφάσειν. Ἀναξαγόρας, Δημόκριτος, σιω- οδὸν ἀέρων δυνεῖν ἢ καὶ πλειόνων καὶ σωμασμοῦν. Ἀρι- στοτέλης, τὴν ἐκ τῆς ξηραῖς ἀναθυμιάσεως ἀφαιόντων συ- στασιν. Στράτων, ἀέρου φῶς ἀειληφθὲν νέφει πυκνῶ, κα- τὰ τὸ ὅτι τῶν λαμπρῶν γίνεται. Ἡρακλείδης ὁ Ποντι- κῆς, νέφος μεταρσιον ὑπὸ μεταρσιου φῶτος κατὰ γὰρ ζόμε- νον ὁμοίως δὲ ἀπολογεῖται παγωνίαν, ἄλω, δοκίδα, κίονα, καὶ τὰ συγγενῆ τούτοις, κατὰ τὸ ἀμέλει πρῶτες οἱ Περει- πατητικοί, ὡς καὶ τοῖς τῶν νέφους αὐτῆ γίνεσθαι σχηματι- σμοῖς. Ἐπιθήκης, πνύματος ἀναφορῆν γωμιοῦς πεπυ- ρωμένου. Βοηθῆς, ἀέρος ἀειμένου φαντασίαν. Διομήκης, ἀετέρας εἶναι τῶν κρημνῶν. Ἀναξαγόρας, τοῖς καλομένοις ἀφαιόντων ἀπὸ τῶν αἰθέρος ἀπινθῆρων δίκην κατὰ φέρεσθαι, δὲ καὶ παραύκλα κατὰ σβέννουσθαι. Μήεθωρος, τὴν εἰς τὰ νέφη τοῦ ἡλίου βιάσαν ἐμπῶσιν ἀπινθηρίζειν. Ξενοφά- νης, πρῶτα τὰ τοιαῦτα τῶν νεφῶν πεπυρωμένων συστήματα ἢ κινήματα.

Περὶ βροτῶν, ἀεραπνῶν, κεραυνῶν, ὡρησῆρων καὶ τυφᾶνων. γ'.

C ANAXIMANDROS, ἐκ τοῦ πνύματος αὐτῆ πρῶ- τα συμβαίνειν ὅταν γὰρ ἀειληφθὲν νέφει παχῆ, βιασά- μηρον ἐκπέσει, τῆ λεπτομερεία καὶ τῆ κρυφότητι, τότε ἢ μὲν ῥήξει τὸν φόρον, ἢ δὲ ἀφαιόνη ὡς αὐτῶν μελανίαν τοῦ νέφους τὸν διασμοῦν ἀποτελεῖ. Μήεθωρος, ὅταν εἰς νέ- φος πεπηγὸς ὑπὸ πυκνότητος ἐμπέσει πνύμα, τῆ μὲν θραύ- σει τὸν κτύπον ἀποτελεῖ, τῆ δ' πληγῆ καὶ τῶν σχισμῶν δια- γάζει. τῆ δὲ οὐδύτη τῆς φοραῖς πρὸς λαμπερόν τὴν ἀπὸ τῆς ἡλίου θερμότητα, κεραυνοβολεῖ τῶ δὲ κεραυνὸς τὴν ἀετέ- νειαν εἰς ὡρησῆρα ἀετίσσειν. Ἀναξαγόρας, ὅταν τὸ θερμὸν εἰς τὸ ψυχρὸν ἐμπέσει, (ἔτο δὲ βῆν αἰθέριον μέρος εἰς ἀερά- δες) ὡ μὲν φόρον τὴν βροτιῶν ἀποτελεῖ, τῶ δὲ ὡς αὐτῶν τὴν μελανίαν τῶ νεφῶδεις χρώματι τὴν ἀσραπνὴν, τῶ δὲ πλη- θεὶ καὶ μεγέθει τοῦ φωτος τὸν κεραυνόν, τῶ δὲ πολυσωμα- τώτερον πυρὶ τὸν τυφᾶνα, τῶ δὲ νεφελοειδεῖ τὸν ὡρησῆρα. οἱ Στωϊκοὶ βροτῶν μὲν συγκροσμοῦν νεφῶν, ἀσραπνὴν δὲ ἐξ ἀφῆ ἐκ ὡς ἀφῆ φέως, κεραυνοῦ δ' ὁφοδρότερον ἐλλαμνῆν, ὡρησῆρα δ' ὡς χελετέραν. Ἀριστοτέλης, ἐξ ἀναθυμιάσεως

Περὶ νεφῶν, ὑετῶν, χιόνων, χαλαζῶν. δ'.

ΑΝΑΞΙΜΕΝΗΣ, νέφη μὲν γίνεσθαι παχυνθέντος ὕδατος ἀέρος, μᾶλλον ὅτι πιπταζέντος ἐκθλίβεσθαι τοῖς ὀμίβροις, χιόνα δὲ, ἐπειδὴ τὸ καταφερόμενον ὕδωρ παγῆ χαλαζῶν δὲ, ὅταν συμπειληθῆ τῶ ὑγρῷ πνέματι. Μητέδωρος, ἀπὸ τῆς ὑδατῶν ἀναφορᾶς σιμῶσθαι τὰ νέφη. ὁ δὲ Ἐπίκουρος, ἀπὸ τῶν αἰθρῶν. Ἐπιφύλαξαι δὲ τὴν χαλαζῶν καὶ τὸν ὑετὸν ἀπὸ τῆς μακροῦς καταφορᾶς ὑποπεπλησμένον.

Περὶ ἰριδος. ε'.

Τῶν μεταρσίων παθῶν τὰ μὲν καθ' ὑπόστασιν γίνονται, ὡς ὀμίβροις, χαλαζῶν τὰ δὲ κατ' ἐφασιν, ἰδίαν ἑκάστη ἔχουσα ὑπόστασιν. αὐτῆα γοῶν, πλεόντων ἠμῶν ἢ ἠπειρος κινεῖσθαι δοκεῖ. ἐστὶν οὖν κατ' ἐμφασιν ἢ ἰρις. Πλάτων φησὶ Θαύμαστός αὐτῶν ἡμελοσησῶν τοῖς αἰθεροποις, ἀπὸ τῆς θαυμάσιας αὐτῶν. Ὀμίβροις, ἢ ὅτε πορφύρεω ἰεῖν ἐπιποιοῖται τὰ ἰρις. δὲ καὶ ἐμυθεύσαντο ἱεῖς αὐτῶν αὐτοῦ κεφαλῶν ἔχουσαν ἀναρροφεῖν τοῖς ποταμοῖς. πῶς γοῶν γίνονται ἰρις; ὀραμὸν δὲ κατὰ γραμμὰς ἢ κατὰ ἀκτῖνας, ἢ κατὰ καμπύλας, ἢ κατὰ ἀνακλωμάδας γραμμὰς ἀδῆλοις, λόγῳ θεωρησῶν καὶ ἀσώματοις, κατὰ μὲν οὖν ἀκτῖνας ὀραμὸν τὰ ἐν ἀέρι καὶ τὰ ἀπὸ τῶν λίθων ἢ διαγῶν καὶ κερᾶτων. (λεπτομερῆ γὰρ αὐτὰ πᾶντα) καμπύλας δὲ γραμμὰς καθ' ὕδατος βλέποντων γοῶν καμπύλας γὰρ ἢ ὄψις βία ἀπὸ τῶν πυκνότεραν τῶ ὑδατος ὑλίω. δὲ καὶ τὴν κῶπῶν ἐν τῇ θαλάσῃ μακροτέρην καμπυλοῦν ὀραμὸν. τρεῖς ἔσονται τὸ βλέπειν τὰ ἀνακλωμάδα, ὡς τὰ κατοπτρικά. ἐστὶν οὖν τὸ τῆς ἰριδος πάθος ποιότων. δεῖ γὰρ ὀπινοῦσθαι τὴν ὑγρῶν ἀναρροφῶν εἰς νέφος μεταβάλλουσαν, εἴτα ἐκ τῆς κατὰ βραχὺ εἰς μικρὰς ραπίδας νοσησῶσας. ὅταν οὖν ὁ ἥλιος γῆρας εἰς δυσμὰς, ἀνάγκη πᾶσαν ἰεῖν ἀπὸ κρις ἡλίου φαίεσθαι, ὅτι ἢ ὄψις πᾶσα πεσοῦσα τῆς ραπίδων ἀνακλωμάδα, ὡς τε γίνεσθαι τὴν ἰεῖν. εἰσὶ δὲ αἱ ραπίδες, οὐ σχήματος μορφῆ, ἀλλὰ χρώματος καὶ ἔχει τὸ μὲν πορφύρεον φοινικῶν δὲ δούτερον, ἀλουργῶν καὶ πορφυροῦν τὸ δὲ τρίτον, κνίανον καὶ πορφυροῖον. μήποτε οὖν τὸ μὲν φοινικῶν, ὅτι ἰλαμπερῆς τῆς ἡλίου πᾶσα πεσοῦσα, καὶ ἢ ἀκραφνῆς λαμπηδῶν ἀνακλωμάδα, ἐρυθρὸν ποιεῖ καὶ φοινικῶν δὲ χρώμα. δὲ δὲ δούτερον μέρος ὀπιτολοῦμενον καὶ ἐκλυόμενον μᾶλλον τὸ λαμπηδῶν ἀπὸ τῆς ραπίδας, ἀλουργῶν αἰεὶς γὰρ τῆς ἐρυθροῦ τῆτο. εἴ δὲ πάλιν ὀπιτολοῦμενον δὲ δούτερον εἰς τὸ πορφυροῖον μεταβάλλει. ἐστὶν οὖν τῆτο δοκιμάσθαι δι' ἔργων. εἰ γὰρ ἡς ἀπὸ κρις τῶ ἡλίου ἀκτῖνων λαβῆ ὕδωρ καὶ πιτύση, αἱ δὲ ραπίδες ἀνακλωμάδα πᾶσα τὸν ἥλιον λάβωσιν, δῆρῶσι γοῶν ἰεῖν. καὶ οἱ ὀφθαλμοῦντες ὅτι πᾶσα γοῶν, ὅταν εἰς τὸν λύχνον ἀποβλήψωσιν. Ἀναξίμανος ἰεῖν γίνεσθαι κατ' ἀναρροφῶν ἡλίου πᾶσα νέφει πυκνῶ καὶ παχέϊ καὶ μέλανι, πᾶσα τὸ μὲν διώσθαι τὰς ἀκτῖνας εἰς τὸ πᾶσα ἀνακλωμάδα ὀπιτονωσῶσας αὐτὰ. Ἀναξαγόρας ἀνακλωμάδα ἀπὸ κρις πυκνῶ τῆς ἡλιακῆς πᾶσα φεγγῆας, κατὰ κρις δὲ τῆς κατοπτρῶντος αὐτὸν ἀέρος ἀπὸ κρις ἀπὸ κρις πᾶσα πᾶσα ὀπιτονωσῶσας τὰ καλοῦμενα παρήλια, γοῶν καὶ τὸν Γόντον. Μητέδωρος, ὅταν ἀπὸ νεφῶν ἡλιος ἀπὸ κρις ἀπὸ κρις, τὸ μὲν νέφος κινεῖται, τὴν δὲ αὐτῶν ἐρυθρῶν φαίεσθαι.

Περὶ ῥαβδῶν. ς'.

Τὰ κατὰ τὰς ῥαβδῶν καὶ ἀπὸ κρις συμβαίνοντα, μίξει τῆς ὑπόστασεως καὶ ἐμφάσεως ὑποκρίνεται, τῶν

A De nubibus, pluviiis, nive, grandine. Cap. IV.

ANAXIMENES, nubes existere aere quam maxime densato, quæ cum magis comprimantur, pluviæ elicitur: niuem, quando aqua delabens congelatur: grandinem, si humido vento comprehendatur. METRODORVS humido vapore sursum elato coire nubes. EPICVRVSEX exhalationibus teretem vero grandinem fieri & pluviæ ob lapsus longinquitatem.

De iride, qui est arcus cælestis. Cap. V.

Quæ in sublimi fiunt, partim per se subsistunt, ut pluvia, ut grando: partim videntur duntaxat esse, cum non subsistant, quomodo moueri terra nobis nauigantibus videtur. Iris quoque tantum species apparens est. PLATO ait, homines ei Thaumantem patrem fecisse, quod eam admirarentur. admirari thumazem Græcis est. HOMERVS:

Ut cum purpuream pangit mortalibus irim.

Ideoq; fabulati sunt quidam, capite eam tauripreditam exhaurire flumina. Quomodo ergo fit iris? Videmus aut secundum recta lineam, aut secundum curuam, aut secundum reflexam, quæ sensui occulta & corporis experta sola ratione percipitur. Rectis lineis cernimus quæ in aere sunt, & per lapides pellucidos ac cornua: omnia n. ista tenuium sunt partium. Linea autem visus incuruatur in aqua, vi crassificie eius. itaq; remum in mari eminus cernentes, fractum putamus. Tertius modus videndi refracta, ut quæ in speculis contemplantur. ac talis est iridis species. Intelligendum n. est humidum vaporum in nube mutari, quæ deinde sensim in guttulas dissoluatur. Sole itaq; ad occasum accedente, necesse est ex aduerso Solis omnem arcum cælestem apparere, cum visus guttulis incidens reflectitur, ut iris fiat. Sunt autem istæ istæ non figure forma, sed coloris. Habet autem iris colores, primum puniceum, secundum purpureum, tertium cæruleum & viridem. Causæ videntur, quod splendor solis occurrens, fulgorq; integer refractus, rubrum ac puniceum parit colore. Secunda autem pars turbidior, splendore ob guttas elanguescente, purpureum: qui rubri coloris est imminutio. cumq; adhuc turbidius fit obiectum, in viridem transit. Hos ipsi rebus probare licet. Si quis enim e regione radiorum Solis aquam exspuat, ita ut guttula refractionem radiorum Solis excipiant, inueniet iridem fieri. quin & ex oculis laborantes hoc experiuntur, cum in lucernam intuentur. ANAXIMENES iridem fieri Sole illuminante nubem densam, crassam, ac nigram, in qua cogantur Solis radii, cum non possint ultra eam penetrare. ANAXAGORAS, Solis splendorem reflecti in nube densa, semper e regione astri posita, quod in ea tanquam speculo exprimitur. Hoc modo etiam causa explicatur pareliorum, qui sunt, cum plures soles apparent, ut fit in Ponto. METRODORVS ait, cum Solis splendor nubem penetrat, nubem cæruleo colore apparere, splendorem rubro.

De Virgīs. Cap. VI.

Has & Soles Soli oppositos aiunt mixtum habere quippiam ex substantia & apparitione: quod

Has & Soles Soli oppositos aiunt mixtum habere quippiam ex substantia & apparitione: quod

nubes videantur, non suo tamen colore, sed alio qui visui exhibetur. In his omnibus similes affectiones accidunt & naturæ, & iis quæ in rebus naturalibus contingunt.

De ventis. Cap. VII.

ANAXIMANDER ventum esse fluxionem aeris, motis in eo à Sole aut colliquis partibus tenuissimis humidissimisq; STOICI omnem ventum esse fluxum, sed nomina mutare pro locorum rationibus. ut à Zopho, id est, caligine, & occasu Zephyrû, qui nobis est Fauonius: à Sole & ortu Subsolanum, à septentrione Aquilonem, à meridie Africum. METRODORVS, aqueæ exhalationis incendium à Sole factum, excitare diuinos flatus. Etesias, qui sunt venti anniuersarii, spirare aere qui ad septentriones est, densato, vna cum Sole qui à solstitio æstiuo à nostris recedere incipit partibus, se prorumpentes.

De hyeme & æstate. Cap. VIII.

EMPEDOCLES & STOICI hyemem fieri, cum aer sua densitate obtinet & sursum vi eluctatur: æstatem, igni deorsum vitendente. Sed sublimibus descriptis, ad ea me conferam explicanda, quæ pone terram sunt.

De terra, tum qua natura eius, qua quantitas.

Cap. IX.

THALES statuit, vnicam esse terram. OECETES Pythagoreus, duas: nostram, & ei oppositam quam antichthona vocat. STOICI terram vnicam & finitam. XENOPHANES ex inferiori parte radices eam egisse in infinitam profunditatem, compactam autem esse ex aere & igne. METRODORVS terram esse faciem ac subsedimentum aquæ, Solem aeris.

De figuraterra. Cap. X.

THALES, STOICI, & qui hos sequuntur, globi forma. ANAXIMANDER planæ columnæ lapideæ. ANAXIMENES mensæ. LEVCIPPVS tympani. DEMOCRITVS disci in superficie, in medio cauam.

De terra situ. Cap. XI.

QVI THALETEM sequuntur, in medio terram collocant. XENOPHANES primum assignat locum, quod radices egerit in altitudinem infinitam. PHILOLAVS Pythagoricus, igni medium defert locum, quod sit quasi focus vniuersi: secundum antichthoni: tertium ei in qua nos degimus terræ, sitæ ex aduerso, & contrario motu circumuertenti: vnde fiat ut qui in vna sunt terra, ab iis qui constituti in altera sunt, non cernantur. Princeps PARMENIDES terræ habitata loca discreuit à duabus sub solstitialibus circulis quæ iacent Zonis.

De inclinatione terra. Cap. XII.

LEVCIPPVS terram in partes austrinas prolabi putat ob istarum raritatem: quippe ob gelu concretis partibus ad septentrionem vergentibus, dum oppositæ interim ardent. DEMOCRITVS, quia ambitus pars austrina sit imbecillior, ideo terram mole auctam eo declinare. Partes enim septentrionales inæqualiter, meridionales æqualiter esse temperatas. eo itaque inclinasse terram, vbi fructibus & incrementis abunde suppeditat materia.

Α ἰδὲ νεφῶν ὀρωμύων, οὐ καὶ οἰκείον δὲ χροῖμα, ἀλλ' ἔπεσον ὅσῳ κατὰ τὴν ἔμφασιν φαίνεται. ἐν δὲ τέτοις πᾶσιν, τὰ τε κατὰ φύσιν καὶ κατὰ ἔγκλητον ὁμοία συμβαίνει πάντα.

Περὶ αἰέμων. ζ'.

ΑΝΑΞΙΜΑΝΔΡΟΣ, ἀνεμὸν εἶναι ῥύσιν αἰέρος, τῶν λεπτότατων ἐν αὐτῷ καὶ ὑγροτάτων ὑπὸ τῆς ἡλίου κινουμένων ἢ τηκεμένων. οἱ Στωϊκοὶ πᾶν πνέσμα ἀέρος εἶναι ῥύσιν. ταῖς τῶν τόπων δὲ ὁμομαγίαις τὰς ἐπιωνυμίας ὁμομαγίαι τοῖσιν ὄν, ἀπὸ τῆς ζέφου καὶ τῆς δύσως, ζεφυρόν ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς καὶ τῆς ἡλίου, ἀπὸ τῆς ἀπὸ τῆς ἀρκτων, εἶναι βορέαν· τὴν δὲ ἀπὸ τῆς νοτίων, λίβα. Μητέδωρος, ὕδατῶδους ἀναθυμιάσεως εἶναι τῆς ἡλιακῆς ἐκκασιν γίνεσθαι ὁρμὴν πνέοντων θείων. τὴν δὲ ἐτησίας πνεῖν, τὴν πρὸς τοῖς ἀρκτοῖς παχυνέντος ἀέρος, ὑποχωροῦντι δὲ ἡλίῳ κατὰ τὴν ἡλιακὴν ὁρμήν ὅτι σπυρρέοντα.

Περὶ χημῶνος καὶ χέρος. η'.

ΕΜΠΕΔΟΚΛΗΣ, καὶ οἱ Στωϊκοὶ χημῶνα μὴ γίνεσθαι τῶν ἀέρος ἔπι κεραιῶν τῆς πυκνώσεως καὶ εἰς τὸ αἰωτέρω βία ζομένην ἔρειαν, ὅτι πρὸς ὅταν εἰς τὸ κατωτέρω βιάσθῃται. Περὶ γεγραμμένων δὲ μοι τῶν μεταρσίων, ἐφοδδθήσεται κατὰ τὸς ἄλλους.

Περὶ γῆς, καὶ τίς ἡ οὐσία αὐτῆς καὶ πόσις. θ'.

ΘΑΛΗΣ καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ, μίαν εἶναι τὴν γῆν. Οἰκέτης ὁ Πυθαγόρειος, δύο, τὴν αὐτὴν καὶ τὴν ἀντίθετον. οἱ Στωϊκοὶ τὴν γῆν, μίαν καὶ πεπερασμένην. Ξενοφάνης, ὅτι τῆς κατωτέρου μέρους, εἰς ἀπειρον βάθος ἔρριζώσεται, ὅτι ἀέρος δὲ καὶ πρὸς συμπάλλεται. Μητέδωρος, τὴν μὴ γῆν ὑπόστασιν εἶναι καὶ τρύγα τῆς ὕδατος· τὸν δὲ ἡλίον, τῶν ἀέρος.

Περὶ σχήματος γῆς. ι'.

ΘΑΛΗΣ, καὶ οἱ Στωϊκοὶ, καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ, σφαιροειδῆ τὴν γῆν. Ἀναξίμανδρος λίθου κίονι τὴν γῆν πρὸς φερῆ τῶν ἐπιπέδων. Ἀναξίμανδρος, τετραπέροειδῆ· Λάκιππος, τυμπόροειδῆ. Δημόκριτος, δισχοειδῆ μὲν πᾶσι πλάται, καὶ λῆν ὅτι μέσον.

Περὶ θέσεως γῆς. ια'.

Οἱ ἀπὸ Θαλέω, τὴν γῆν μέσον. Ξενοφάνης πρὸς τὴν εἰς ἀπειρον ἔρριζώσεται. Φιλόλαος ὁ Πυθαγόρειος, ὅτι μὴ πῦρ μέσον· (τὸ γὰρ εἶναι) τῆς πνέματος ἐστὶν) ὁδὸν τῆς αὐτῆς· τὴν δὲ ἡν οἰκονομῶν γῆν ὅτι ἐναντίας κειμένην τῆς πρὸς φερῆ τῆς αὐτῆς. παρ' ὅτι καὶ μὴ ὀρθώσεται ὑπὸ τῆς ἐν τῇδε τοῖς ἐν ἐκείνῃ. Παρμενίδης πρὸς τὸς ἀφώρισε τῆς γῆς τὴν οἰκονομῶν τοῖς ὑπὸ ταῖς δυοῖς ζώναις τῆς ἔπι κείνης.

Περὶ ἐγκλίσεως γῆς. ιβ'.

ΛΕΥΚΙΠΠΟΣ παρεκπεσὶν τῆς γῆς εἰς τὰ μεσημβρινὰ μέρη, εἶναι τῆς τοῖς μεσημβρινοῖς ὄρατότητα, ἅτε δὴ πεπηγῶν τῶν βορείων, ἀπὸ τῆς κατωτέρου τοῖς κρυμοῖς, τῆς αἰπότητων πεπυρωμένων. Δημόκριτος, ἀπὸ τῆς ἀσθενέστερον εἶναι τῆς μεσημβρινῆς πρὸς τὸν αἰθέρα, αἰξομένῃ τῆς γῆς καὶ ὅτι ἐγκλίθηται τὰ βορρῆα ἀκράτα, τὰ δὲ μεσημβρινὰ κέκεραται. ὅθεν κατὰ τὸ βεβάρηται, ὅπου πρὸς τὴν εἰς τοῖς καρποῖς καὶ τῆς αἰξίσεως.

reliquum falfugine & amarore infectum substitit. EMPEDOCLEI mare est sudor terræ, aduste à Sole, cumq; sudorem nimia sui compressione emittentis. ANTIPHON sudorem calidi, à quo excretum est quod supererat humidi, elixando in falfuginem cōuersum, quod in quouis fit sudore. METRODORVS quia mare sit percolatū per terram, ideo crassiciem eius participasse: sicut euenit iis quæ per cinerem colantur. PLATONICI aquæ elementaris partem aliam ex aere frigore coactam extitisse dulcem, aliam quæ à terra ex ardore & incendio exhalasset, falfam.

De causis æstus maris. Cap. XVII.

ARISTOTELES & HERACLETVS à Sole fieri aiunt, qui plerofq; spiritus moueat, secumque circumducatur. quibus incidentibus propellatur mare Atlanticum, intumescatq; & affluxum maris efficiat: iisdemq; desinentibus retro abstrahatur ac recedat, quo pacto resorbeat mare. PYTHEAS Massiliensis Lunæ implemento affluxum, decremento defluxum fieri. PLATO esse quippiam in sublimi suspensum, ex cuius foramine seu orificio quodam prorumpat æstus, vicissimq; maria intumescant. TIMÆVS causam imputat fluminibus, quæ ex montibus Gallicis in Atlanticum procurrentia mare, id excursu suo propellant atq; augeant, rursusque subsistentia retrahant atque deminuant. SELEVCVS Mathematicus, ipse quoque motum terræ tribuens, eius reuolutioni ac motui Lunam aduersam ire ait: cumq; ventus qui intra duo ista corpora intercipitur in diuersas partes hoc pacto agitur, eo in Atlanticum mare incidente hoc quoq; secundum eius motus concitari.

De area, que halos dicitur. Cap. XVIII.

SIC ea fit. Inter Lunam aut aliud sidus ac visum nostrum aer crassus & nebulosus exstat, in quo cū visus noster reflectitur, ac dilatatur, itaq; ad externam circumferentiam circuli astri pertinet, circulus circa illud esse videtur, qui halos, id est, area, dicitur. videturq; ista apparitio proxime ibi fieri, vbi visus in crassiciem incidit.

A δέντος, εἰς ἀλυκίδα καὶ πικρίαν ὁ λείπων ὑποστῆται. Ἐμπεδοκλῆς, ἰδρώτα τῆ γῆς ἐκκαυμένης ὑπὸ ἡλίου ἀφ' ἧς ἐπιπλάσσει πλῆσιν. Ἀντιφῶν, ἰδρώτα θερμοῦ, ἧς οὐδὲ περιληφθέν ὑγρὸν ἀπεκρίθη τὰ κατεψηθῆναι, ἀδρακυλίσασα, ὅσῳ ἐπὶ πρῶτος ἰδρώτος συμβαίνει. Μήθεδωρος, ἀφ' ἧς διηθῆσαν ἀφ' ἧς μετεληφέναι τὸ πρὸ αἰτίου πάχος, κατὰ τὸ πᾶν ἀφ' ἧς τῆς πέρας ὑλιζόμενα. οἱ δὲ Πλάτωνος, τὸ φοιχῶδες ὕδατος ὃ μὲν δὲ ἀέρος καὶ πρὸς ψυξίν σπυρισάμενον, γλυκὺ γίνεσθαι, ὃ δὲ δὲ πρὸ τῆς πρὸς αἰκασιν καὶ ἐκπύρασιν αἰσθημώμενον, ἀλμυρὸν.

B Πρὸς ἀμπώπιδες γίνονται καὶ πλημμύραι. Ἰζ. ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, Ἡ ἐκκλείτος, ὑπὸ ἡλίου. τὰ γὰρ πλεῖστα τῶν πνύματων κινουῦντο καὶ συμβαίνει φέροντες. ὅφ' ὧν ἐμβάλοντων μὲν, πρὸς τοὺς ἀστέρας αἰοδεῖν τὸ Ἀτλαντικὸν θαλάσσιον, καὶ πρὸς ἀστέρας τὴν πλημμύραν καταληθῆναι δ' αἰτιῶσαι πρὸς τὸν ἀστέρα, ὅσῳ ἐπὶ τῆς ἀμπώπιδος. Πιθέας ὁ Μασσαλιώτης, τὴν πληρωσὴν τῆς σελήνης τῆς πλημμύρας γίνεσθαι, τῆς δὲ μειώσεως τῆς ἀμπώπιδος. Πλάτων, ἐπὶ τῶν εἰράν φέρεσθαι τὸ ὕδατον. ἔτι γὰρ τινὰ εἰράν ἀφ' ἧς σφοδρῶς βῆματος πρὸς ἀστέρας παλινροῖται, ὅφ' ἧς ἀπικυμώμεσθαι τὰ πελάγη. Τίμαχος, τὸς ἐμβάλοντες ποταμοὺς εἰς τὸ Ἀτλαντικὸν ἀφ' ἧς Κελπικῆς ὀρεῖνης αἰπᾶται, πρὸς τοὺς ἀστέρας μὲν τῆς ἐφόδοις καὶ πλημμύραν ποιοῦσθαι, ὅφ' ἧς ἀναπαύλας, καὶ ἀμπώπιδας κατασκάδοντες. Σέλευκος ὁ μαθηματικὸς, κινᾶν καὶ δὲ τὸν γλῶσσο, αἰκίχου πρὸς αὐτῆς τῆς διήθησιν καὶ τῆς κινήσεως πρὸς ἀστέρας τῆς σελήνης. ἔτι δὲ μεταξὺ ἀμφοτέρων τῶν σωμάτων αἰτιῶσαι πρὸς τὸν πνύματος καὶ ἐμπύρατος εἰς τὸ Ἀτλαντικὸν πέλαγος, καὶ λόγον αὐτῶν σπυρισάσθαι τὸ θαλάσσιον.

Περὶ ἀλω. ιθ'.

D Η ΔΕ ἄλως ἐπὶ δὲ ποτε λέγεται. μεταξὺ τῆς σελήνης ἢ πηνος ἄλλο ἀστρὸν, καὶ τῆς ὀφείας, αἷρ παχὺς καὶ ὀμιχλώδης ἵσταται. εἴτα ἐν τῷ τῆς ὀφείας κατακλωμένης καὶ ἀριωμένης, καθ' ἧς τὸ κύκλω ἔσθαι πρὸς ἀστέρας καὶ τὸ ἔξω πρὸς ἀστέρας κύκλος δοκεῖ πρὸς τὸ ἀστρὸν φαίνεσθαι ὅς κύκλος φαινόμενος ἄλως καλεῖται, ὅτι ἐστὶν ἄλως προσεχῶς ἐκ δούκων εἰς φάσματος γίνεσθαι, ἐνθα ἰδὸν ἔπεισε ὁ πάχος τῆς ὀφείας.

PLVTARCHI DE PLACITIS philosophorum, hoc est, breuis recensionis sententiarum de natura rerum.

LIBER IV.

VM peragrauerimus mundi partes, ad ea nunc veniamus, quæ sunt singularia.

De Nili incremento. Cap. I.

THALES censet Etesiarum, qui venti Agypto aduersi spirant, flatu Nili aquas attolli, quæ ostia ipsius quibus se exonerat maris, obtrusi influxu obturentur. EUTHYMENES Massiliensis, ex Oceano mariq; externo suapte natura dulci fluium impleri. ANAXAGORAS niue Æthiopica, quæ hyeme frigans, æstate liquetur. DEMOCRITVS,

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΡΕΣΚΟΝΤΩΝ τοῖς φιλοσόφοις.

BIBAION ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

ΕΡΙΩΔΕΤΜΕΝΩΝ δὲ τῶν κόσμου μερῶν, ἀρχήσονται πρὸς τὰ κτ' ἔμμερος.

Περὶ Νείλου ἀβάστωτος α'.

ΘΑΛΗΣ τὸς ἐτησίους ἀνέμοις οἴεται πρὸς τῆς Αἰγύπτου αἰτιῶσαι πρὸς τὸ Νεῖλον τὸ ὄγκον,

ἀφ' ἧς τῆς ἐκκαυμένης ἰλυκείας καὶ αὐτὸν ἕσθαι νομίζει πληρῶσαι τὸ ποταμὸν. Ἀναξαγόρας, ἐκ τῆς χύμας τῆς ἐπὶ τῆς Αἰθιοπίας, ἰσχυρῶς μὲν ἐπὶ τῆς ψυχρῆς καὶ ἐπὶ τῆς ἡμέρας.